

Julie Wark

KARITATEAREN IRUZURRA SALATZEN

“Jendea bere buruarekin ondo sentitzeko balio du karitateak”

Julie Wark (Perth, Australia, 1945) politologoa, antropologoa eta itzultzailea da eta *Contra la caridad. En defensa de la renda bàsica* [Karitatearen aurka. Oinarritzko errentaren alde] (Icaria, 2019) liburua argitaratu berri du Daniel Raventósekin batera. Berdintasunik eza iraunarazten duen karitatearen ordeztu oinarritzko errenta unibertatsala aldarrikatzen dute.

 MARIA COLERA INTXAUSTI
 ORIOL CLAVERA

Zer da karitatea?

Bi pertsonaren arteko erlazio-modu bat, berdintasun ezean oinarritua: batek zerbait ematen dio besteari, baina bigarrenak ezin dio lehenari ezer eman eta norabide bakarreko erlazio hierarkikoa sortzen da.

Eta zer ezberdintasun ditu elkartasunarekin konparazioan?

Elkartasunaren bereizgarri nagusia bi aldean arteko parekotasuna da.

Zuen liburuan karitate instituzionalaren atzean dagoen “ontasunaren iruzurra” salatzen duzue. Zer dela eta?

Etimologikoki ingelesez [liburua- ren jatorrizko hizkuntza] “ontasuna” (*kindness*) eta “familia” (*kin*) erro beretik datoz, eta maila bereko pertsonen arteko gertutasuneko erlazio sozial batzuetan oinarritzen ziren bi terminoak. Baina XVII. mendean Ingalaterran Pobreen Legeak onartzearekin batera karitatea instituzionalizatu zen, ontasunetik karitaterako jauzia bultzatuz. Jendea iragarria irudi-

tzen zaio karitatea salatzea, baina fenomeno instituzionalizatua denean, humanitarismoa, filantropia, altruismoa eta *celebrity*-ak tartean sartzen direnean, harreman guztiz desorekatu bat izaten du oinarrian.

Ontasuna posiblea al da egitura bidegabekoa duen antolakunde sozial eta ekonomiko batean?

Bai, gu espezie soziala baikara. Adibidez, Colin Kaepernick amerikar futboleko jokalaria oso aberatsa da, baina elkartasun-ekimen ugari egiten ditu. Etikarik gabe ezin dugu gizarterik eduki, etikarik gabe ezinezkoa baita kontratu soziala, baina kontratu hori hautsita dago gaur egun, alderdi kuantitatiboa nagusitu zaiolako alderdi kualitatiboari. Beraz, esango nuke ez dela ezinezkoa, baina bai oso zaila, eta ontasuna beti dagoela etikari estuki lotuta.

Humanitarismoa karitate instituzional gisa definitzen duzue liburuan. Zergatik?

Gobernuek kontrolatzen dutelako, Co-

KARITATEAREN AURKA

“Zergatik erabaki genuen Karitatearen aurka liburua idaztea? Ba, karitatea giza eskubideen justu kontrakoa delako. Ideia hori buruan, milioi asko dituztenei eta super-berabatsei buruzko artikulua bat idatzi genuen CounterPunch AEBtako politika eta ikerketa aldizkarian. Hortik abiatuta gaiari buruzko liburu bat idaztera gonbidatu gintuzten”.

"OINARRIZKO ERRENTA EZARTZEKO TRABAK EZ DIRA EKONOMIKOAK, POLITIKOAK BAIZIK".

Ilín Powelek berak [AEBetako estatu-idazkari ohia] aitortu zuen gobernuen arma bat zela. Aukera ematen dizu herrialdeetan sartzeko, Indonesian tsunamiaren ondoren edo Haitin lurrikararen ondoren; Clintonen humanitarismoaren bidez, adibidez, bost izarreko hotelak eraiki dituzte Haitin, eta arropa merkea fabrikatzeko fabrikak. Eta hori esplotazioa da.

Zer funtzio du karitateak nazioarteko ordena kapitalistan?

Batetik, jendeari bere buruarekin ondo sentitzen laguntzen dio, daukagun sistema guztiz suntsigarriaz askorik pentsatzeko betarik eman gabe. Maila globalen, gauza asko estaltzeko balio du. Gurutze Gorriari dirua ematen diozunean pentsatzen duzu diru horrekin zer-bait egingo dutela, baina ez duzu galde-tzen diru hori nora doan: beren kontuan sartzen dute langileek haien erretiro-saria ordaintzeko. Karitate-egoera iraun-razi baino ez dute egiten.

Azken boladan asko hitz egin da Amancio Ortegak ekipamendu medikoa erosteko egindako

dohaintzei buruz. Zer deritzozu?

Bill Gatesek ere antzera jokaten du: eltxoen aurkako sareak banatzen ditu Afrikan eta jende guztiak txalotzen du, baina sare horiek intsektizidan busti behar dira, soluzio garestia pobreentzat. Horren ondoren, askoz merkeagoa da osasun publikoan eta edateko ur garbian inbertitzea. Ez ahaztu, gainera, Gatesek malariari buruzko ikerketaren monopolioa daukala, eta ondorioz eragin-ahalmen ikaragarria Osasunaren Mundu Erakundean.

Eta zer iruditzen zaizkizu TV3eko edo ETBko Maratoinen tankerako ekimenak?

Ez naiz oso zalea. *Celebrity*-en karitatearen modura funtzionatzen dute. Asmo onak daude atzean, baina daukagun gizartea bere horretan iraunarazteko tresna bat dira, arazo larri bati tirita bat jartzea bezalakoa. Jendeak zer-bait egiten ari delako sentsazio faltsua dauka eta hobeto sentitzen da, baina berez sistema iraunarazten ari dira.

Karitatearen orde, oinarritzko errenta unibertsala proposatzen

duzue berdintasun ezari aurre egiteko errezeta gisa. Nola iruditzen zaizue bideragarria ekoizpen-bitartekoen jabetza ukitu gabe?

Oinarritzko errenta unibertsala zerga bidez finantzatu daiteke. Herritar guztiak kopuru berbera jasoko lukete. Demagun hilean 600 euro, hala pobreek nola aberatsek, baina azken horiek zerga gehiago ordainduko lituzkete. Oinarritzko errenta unibertsalari buruzko ikerketek erakusten dute ez dagoela ongizate-estatua ukitu beharrik, oinarritzko errentak sendotu egiten du.

Kontuan izanik pobrezia eta berdintasunik eza ezinbestekoak direla sistema honi eusteko, nola iruditzen zaizu ezar litekeela oinarritzko errenta unibertsala, sistemaren oinarriak ukitu gabe?

Arrazoi duzu, oinarritzko errenta ezartzeko trabak ez dira ekonomikoak, politikoak baizik. Nola lortu? Gizarte bidezkoagoa lortzeko ekimen guztiei buruz egin daiteke galdera hori, beraz emakumeen, errefuxiatuen, eskolen... egoera hobetzeko borrokatzen den modu berean borrokatu beharra dago oinarritzko errentaren alde ere. ●